

УДК 657.1.012
DOI: 10.15673/ie.v10i3.1064

Іванченкова Л.В.
кандидат економічних наук, доцент
кафедра обліку та аудиту
E-mail: ivanchenkovalarisa@gmail.com

Ткачук Г.О.
кандидат економічних наук, доцент
кафедра обліку та аудиту
E-mail: talla2007@ukr.net

Скляр Л.Б.
кандидат економічних наук, доцент
кафедра обліку та аудиту
Одеська національна академія харчових технологій
вул. Канатна, 112, м. Одеса, Україна, 65039
E-mail: sklyarlarisa17@gmail.com

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ОБОВ'ЯЗКОВИХ КОМПОНЕНТІВ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Проведено аналіз нормативно-методичного забезпечення організації обліку та контролю, систематизовано обов'язкові розділи (складові) облікової політики підприємств харчової промисловості. Виділено п'ять розділів облікової політики залежно від завдань контролю бухгалтерського обліку в системі корпоративного управління (забезпечення достовірності оцінки активів та пасивів, визначення фінансового результату, контроль рівня витрат, ефективність організації бухгалтерського обліку та забезпечення достовірності звітної інформації). За результатами аналізу змісту кожного розділу запропоновано додаткові складові, які відображають особливості оцінки облікових статей на підприємствах харчової промисловості. Узагальнено інформацію про варіантність облікової політики за окремими складовими, виходячи з умови діючого законодавства щодо включення до наказу про облікову політику тільки тих положень, які надають можливість вибору із декількох варіантів. Досліджено варіантність вибору кількісних критеріїв суттєвості облікової інформації. Зроблено висновки щодо впливу дієвості обраної облікової політики на достовірність, достатність та прозорість звітної інформації.

Ключові слова: облікова політика, бухгалтерський облік, суттєвість, критерії суттєвості, контроль, корпоративна політика.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License
<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Облікова політика є дієвим інструментом, який закріплює основні принципи оцінки об'єктів бухгалтерського обліку на підприємстві та встановлює методичні підходи до організації обліково-аналітичної системи вцілому. Традиційно таким розпорядчим документом є наказ про затвердження положення про облікову політику підприємства.

Завдяки правильно обраному підходу до формування облікової політики стає можливим встановити чіткі правила формування та розподілу витрат, оцінки оборотних та необоротних активів, формування та використання фінансового результату діяльності. Такий підхід робить систему обліку прозорою для управлінського контролю, зменшує вірогідність зловживань та викривлення фінансової інформації.

Аналіз останніх публікацій по проблемі. Формування облікової політики досліджували такі вітчизняні вчені-економісти, як Барановська Т.В., Бутинець Ф.Ф., Войналович О.П., Житній П.Є., Жук В.М., Кірейцев Г.Г., Кужельний М.В., Лінник В.Г., Малуґа Н.М., Міщенко С.М., Пантелійчук Л.І., Пушкар М.С., Швець В.Г., Щирба М.Т. та інші.

На жаль серед науковців немає єдиної думки стосовно широкого діапазону питань, а саме:

- немає єдиного підходу до цілого ряду питань стосовно категорії «облікова політика». «Облікова політика» визначається як сукупність способів [1,2,3], принципів і правил [4,5], чи методик та форм, техніки [6] ведення бухгалтерського обліку;
- рівні облікової політики класифікуються по різному;
- немає чіткого визначення змісту облікової політики різних рівнів, в т.ч. на рівні підприємства;
- недостатньо уваги приділяється питанням взаємозв'язку облікової політики підприємства з цілями і завданням корпоративної політики тощо.

Таким чином, питання вдосконалення методичних підходів до формування облікової політики підприємства є актуальним питанням та потребує додаткового вивчення.

Формулювання цілей дослідження. В даній статті вирішуються наступні завдання: здійснити систематизацію обов'язкових складових облікової політики; дослідити зміст окремих статей облікової політики; проаналізувати практику вибору варіантів кількісних критеріїв суттєвості облікової інформації.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. Відповідно до діючого законодавства облікова політика – «сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності» [7].

Таким чином, головним призначенням облікової політики підприємства є оптимізація процесу організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності через вибір і декларування конкретних методів та облікових процедур, визначених законодавством, а саме, Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (національними чи міжнародними, залежно від звітності).

На вибір облікової політики впливає цілий ряд факторів [1; 8; 9] : організаційно-правова форма підприємства, вид діяльності або галузь підпорядкування, обсяг діяльності, система оподаткування, наявність (відсутність) певних законодавчих обмежень щодо прийняття самостійних рішень, стратегія розвитку, ресурсні можливості, рівень кваліфікації управлінського персоналу, стимулювання творчої ініціативи тощо.

На наш погляд, значний вплив на цей процес має також направленість корпоративної політики підприємства. В залежності від її завдань встановлюються правила розподілу непрямих витрат, визначається необхідність у створенні резервів сумнівних боргів та забезпечень майбутніх витрат і платежів, склад та розподіл змінних і постійних загальновиробничих витрат, порядок виплат, які здійснюються за рахунок прибутку тощо.

1. В наказі про облікову політику підприємства наводяться принципи, методи і процедури, щодо яких нормативно-правовими актами з бухгалтерського обліку передбачена варіантність вибору.

2. Попередні оцінки, які використовуються підприємством з метою розподілу витрат, та базу для

такого розподілу визначається підприємством самостійно.

3. Склад облікових статей та процедури обліку та контролю обираються підприємством самостійно виходячи з положень відповідних нормативних актів.

На наш погляд облікову політику в наказі підприємства необхідно подавати відповідно до завдань контролю бухгалтерського обліку в системі корпоративного управління, серед яких найбільш суттєвими вважаємо:

- забезпечення достовірності оцінки активів та пасивів,
- забезпечення достовірності визначення фінансового результату,
- контроль складу та рівня витрат,
- забезпечення ефективності організації бухгалтерського обліку та
- забезпечення достовірності звітної інформації.

Складові облікової політики підприємства, як показує аналіз змісту Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства, затверджені наказом Мінфіну від 27.06.2013 р. № 635 [10], можна поділити на 5 класифікаційних груп (табл. 1, 2, 3, 4 та 5):

1. Облікова політика щодо методів оцінки активів, капіталу та зобов'язань.
2. Облікова політика щодо методів оцінки доходів, витрат та фінансових результатів.
3. Облікова політика щодо складу облікових статей.
4. Облікова політика щодо організації бухгалтерського обліку.
5. Облікова політика щодо фінансової звітності підприємства.

Таблиця 1

Облікова політика щодо методів оцінки активів, капіталу та зобов'язань*

Складові облікової політики	Об'єкти обліку	Нормативні акти	Варіантність облікової політика щодо
<i>Облікова політика щодо методів оцінки активів, капіталу та зобов'язань</i>			
Методи оцінки вибуття запасів	Запаси	П(С)БО 9 «Запаси»	<i>Методів оцінки запасів при вибутті:</i> - ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів; - нормативних затрат; - середньозваженої собівартості; - собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО); - ціни продажу
Порядок обліку і розподілу транспортно-заготівельних витрат, ведення окремого обліку ТЗВ	Запаси	П(С)БО 9 «Запаси»	<i>Особливостей обліку та розподілу:</i> - сума ТЗВ, що пов'язані із доставкою кількох найменувань, груп, видів запасів, може узагальнюватися за окремими групами запасів на окремому субрахунку. - сума ТЗВ щомісячно розподіляється між сумою залишку запасів станом на кінець звітної місяця і сумою запасів, що вибули у звітному місяці.

Продовження табл. 1

Складові облікової політики	Об'єкти обліку	Нормативні акти	Варіантність облікової політики щодо
Періодичність визначення середньозваженої собівартості одиниці запасів	Запаси	П(С)БО 9 «Запаси»	<i>Періодичність визначення за способами вибуття:</i> - оцінка проводиться щомісячно щодо кожної одиниці запасів діленням сумарної вартості залишку і вартості одержаних у звітному місяці запасів на початок звітного місяця на сумарну кількість запасів на початок звітного місяця і одержаних у звітному місяці запасів; - оцінка запасів проводиться періодично щодо кожної одиниці запасів діленням сумарної вартості залишку таких запасів на дату операції на сумарну кількість запасів на дату операції з їх вибуття
Методи амортизації основних засобів, інших необоротних активів	Нематеріальні активи	П(С)БО 8 «Нематеріальні активи»	<i>Методів нарахування амортизації:</i> - метод амортизації, виходячи з умов отримання майбутніх економічних вигод; - прямолінійний метод; - податковий метод
	Основні засоби	П(С)БО 7 «Основні засоби»	<i>Методів нарахування амортизації:</i> - прямолінійний; - зменшення залишкової вартості; - прискореного зменшення залишкової вартості - кумулятивний; виробничий; податковий
Вартісні ознаки предметів, що входять до складу малоцінних матеріальних активів	МНМА	П(С)БО 7 «Основні засоби»	<i>Вартісних ознак малоцінних необоротних матеріальних активів (МНМА):</i> - установлюються підприємством самостійно
	МШП	П(С)БО 7 «Основні засоби»	<i>Методів списання малоцінних швидкозношуваних предметів (МШП):</i> - 100% в перший місяць використання; - 50% в перший місяць використання; - 50% - в останній місяць. <i>Визначення граничної вартості оцінки</i>
Підходи до переоцінки необоротних активів	Основні засоби	П(С)БО 7 «Основні засоби»	<i>Підходів до переоцінки:</i> - підприємство може переоцінювати об'єкт основних засобів, якщо залишкова вартість суттєво відрізняється від його справедливої вартості на дату балансу; - переоцінка може не проводитись
Підходи до віднесення витрат, пов'язаних з поліпшенням об'єкта основних засобів до первісної вартості та витрат періоду	Основні засоби	П(С)БО 7 «Основні засоби»	<i>Підходи до віднесення витрат:</i> - первісна вартість основних засобів збільшується на суму витрат, пов'язаних з поліпшенням об'єкта (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо); - первісна (переоцінена) вартість основних засобів може бути збільшена на суму витрат, пов'язаних з поліпшенням та ремонтом об'єкта, визначену у порядку, встановленому податковим законодавством.
Метод обчислення резерву сумнівних боргів	Резерви сумнівних боргів	П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»	<i>Методів визначення величини резервів:</i> - застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості; - застосування коефіцієнта сумнівності
Критерії розмежування об'єктів операційної та інвестиційної нерухомості	Інвестиційна нерухомість	П(С)БО 32 «Інвестиційна нерухомість»	<i>Критеріїв розмежування інвестиційної нерухомості та операційної нерухомості</i> - вибираються підприємством самостійно
Дата первісного визнання необоротних активів та групи вибуття як утримуваних для продажу	Необоротні активи, утримувані для продажу	П(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття»	<i>Датую первісного визнання може бути:</i> - дата, необоротні активи та групи вибуття готові до продажу у їх теперішньому стані; їх продаж, як очікується, буде завершено протягом року з дати визнання їх такими, що утримуються для продажу; - дата оприбуткування активів, придбаних з метою продажу

Продовження табл. 1

Складові облікової політики	Об'єкти обліку	Нормативні акти	Варіантність облікової політика щодо
Дата визначення придбаних фінансових активів	Фінансові інструменти	П(С)БО 13 «Фінансові інструменти»	<i>Визнання та оцінки фінансових інструментів</i> - на дату укладення контракту; - на дату його виконання.
База розподілу витрат за операціями з інструментами власного капіталу	Фінансові інструменти	П(С)БО 13 «Фінансові інструменти»	<i>Бази розподілу:</i> - кількість акцій, - сума операції тощо
Дата включення простих акцій, випуск яких зареєстровано, до розрахунку середньорічної кількості простих акцій в обігу	Власний капітал	П(С)БО 24 «Прибуток на акцію»	<i>Дати включення до розрахунку:</i> - оплата випуску яких здійснюватиметься грошовими коштами, – дата виникнення дебіторської заборгованості; - оплата яких здійснюватиметься іншими, ніж грошові кошти, активами, – дата визнання активу товариством; - оплата яких здійснюватиметься наданням послуг товариству, – дата надання послуг; - які призначені для виплати дивідендів акціями, – дата виконання зобов'язань щодо виплати дивідендів акціонерам тощо

*Розроблено авторами за аналізом джерел [10; 11].

Підприємства харчової промисловості мають доволі складну структуру собівартості. В процесі її формування необхідно не тільки розрахувати вартість готового продукту, але й оцінити незавершене виробництво. Вартість напівфабрикатів за кожним переділом, порахувати витрати на виправлення браку, оцінити вартість супутнього продукту, зворотної тари, врахувати оціночну вартість запасних частин після ліквідації основних засобів тощо.

В умовах високого рівня інфляції актуальним є дооцінка товарних та інших запасів, в тому числі залишків сировини та основних матеріалів.

На наш погляд у складі облікової політики щодо методики оцінки активів для виробничих підприємств необхідно обов'язково розкривати:

- методичні підходи до оцінки незавершеного виробництва;
- методичні підходи до оцінки вартості напівфабрикатів власного виробництва;
- методичні підходи до оцінки виробничого браку та вартості супутньої продукції;
- періодичність проведення переоцінки запасів.

Таблиця 2

Облікова політика щодо методів оцінки та визнання доходів, витрат та фінансових результатів*

Складові облікової політики	Об'єкти обліку	Нормативні акти	Варіантність облікової політика щодо
<i>Облікова політика щодо методів оцінки та визнання доходів, витрат та фінансових результатів</i>			
Порядок оцінки ступеня завершеності операцій з надання послуг	Дохід	П(С)БО 29 «Дохід»	<i>Політики щодо визнання доходу, включаючи:</i> - вивченням виконаної роботи; - визначенням питомої ваги обсягу послуг, наданих на певну дату, у загальному обсязі послуг; - визначенням питомої ваги витрат, яких знає підприємство у зв'язку із наданням послуг, у загальній сумі таких витрат.
Порядок визначення ступеня завершеності робіт за будівельним контрактом	Незавершені будівельні контракти	П(С)БО 18 «Будівельні контракти»	<i>Методів визначення ступеню завершеності робіт:</i> - вимірювання та оцінка виконаної роботи; - співвідношення обсягу заведеної частини робіт та їх загального обсягу у натуральному вимірі; - співвідношення фактичних витрат з початку виконання будівельного контракту до дати балансу та кошторисної суми загальних витрат за контрактом.
Підходи до періодів зарахування сум дооцінки необоротних активів до нерозподіленого прибутку	Основні засоби Прибуток	П(С)БО 7 «Основні засоби»	<i>Періодичності списання дооцінок:</i> - при вибутті об'єктів на всю суму; - періодично (щомісяця, щокварталу, раз на рік) у сумі, пропорційній нарахуванню амортизації.

Продовження табл.2

Складові облікової політики	Об'єкти обліку	Нормативні акти	Варіантність облікової політика щодо
Періодичність відображення відстрочених податкових активів і зобов'язань	Податок на прибуток	17 «Податок на прибуток»	<i>Періодичності</i> відображення: - у проміжній фінансовій звітності; - у річній фінансовій звітності.

*Розроблено авторами за аналізом джерел [10; 11].

Облікову політику щодо оцінки витрат можна було б доповнити визначенням бази розподілу загальнопромислових витрат та непрямих виробничих витрат при калькулюванні собівартості за видами продукції; визначенням бази розподілу загальнопромислових витрат за видами діяльності. останнє стає ак-

туальним у випадках, якщо необоротний актив використовується частково для виробничої діяльності, а частково для інших видів діяльності, наприклад для отримання доходів від оренди приміщення та обладнання.

Таблиця 3

Облікова політика щодо складу облікових статей*

Складові облікової політики	Об'єкти обліку	Нормативні акти	Варіантність облікової політика щодо
<i>Облікова політика щодо складу облікових статей</i>			
Перелік створюваних забезпечень майбутніх витрат і платежів	Забезпечення	П(С)БО 11 «Зобов'язання»	<i>Політики створення забезпечень для відшкодування наступних (майбутніх) операційних витрат на:</i> - виплату відпусток працівникам; - додаткове пенсійне забезпечення; - виконання гарантійних зобов'язань; - реструктуризацію, припинення діяльності; – виконання зобов'язань щодо обтяжливих контрактів
Перелік і склад змінних і постійних загальнопромислових витрат, бази їх розподілу	Загальнопромислові витрати	П(С)БО 16 «Витрати»	<i>Методи розподілу змінних загальнопромислових витрат:</i> - виходячи з бази розподілу (годин праці, заробітної плати, обсягу діяльності, прямих витрат тощо); - виходячи з фактичної потужності звітного періоду
Перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції	Виробнича собівартість	П(С)БО 16 «Витрати»	<i>Склад статей витрат:</i> - установлюється підприємством самостійно
Підходи до класифікації пов'язаних сторін	Інформація щодо пов'язаних сторін	П(С)БО 23 «Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін»	<i>Підходів до класифікації:</i> - підприємства, які перебувають під контролем або суттєвим впливом інших осіб; - підприємства і фізичні особи, які прямо або опосередковано здійснюють контроль над підприємством або суттєво впливають на його діяльність, а також близькі члени родини такої фізичної особи

*Розроблено авторами за аналізом джерел [10; 11]

У вищенаведеному переліку обов'язкових пунктів облікової політики відсутній перелік адміністративних витрат, що носять постійний характер та встановлення граничних обмежень щодо незапланованих загальногосподарських витрат. Дуже часто саме оптимізація витрат адміністративного характеру стає реальним напрямом підвищення рівня ефективності операційної діяльності підприємства.

Для виконання вимог корпоративної політики підприємства корисним було б в межах облікової політики визначити чіткий перелік напрямів використання нерозподіленого прибутку за звітний період та

встановити періодичність його розподілу, включаючи нарахування дивідендів.

В процесі організації бухгалтерського обліку важливим є визначення не тільки одиниці аналітичного обліку запасів, а й інших активів, таких як основні засоби та малоцінні необоротні матеріальні активи. Оскільки на законодавчому рівні обов'язковим є ведення рахунків тільки першого порядку, правильним було б закріпити в обліковій політиці використання рахунків другого порядку (субрахунків) та аналітичних рахунків.

Інвентаризація представляє собою важливий інструмент підтвердження достовірності показників річного балансу, а також є одним із основних методичних прийомів внутрішньогосподарського контролю.

Для підтвердження достовірності та ефективності витрат виробництва облікова політика може встановлювати періодичність проведення технологічних, технічних або екологічних експертиз.

Таблиця 4

Облікова політика щодо організації бухгалтерського обліку*

Складові облікової політики	Об'єкти обліку	Нормативні акти	Варіантність облікової політика щодо
<i>Облікова політика щодо організації бухгалтерського обліку</i>			
Періодичність та об'єкти проведення інвентаризації	Організація обліку	Інструкція по інвентаризації	<i>Періодичність проведення:</i> визначається підприємством самостійно
Визначення одиниці аналітичного обліку запасів	Запаси	П(С)БО 9 «Запаси»	<i>Визначення одиниці аналітичного обліку:</i> визначається підприємством самостійно
Застосування класу 8 та/або 9 Плану рахунків підприємств і організацій	Витрати	П(С)БО 16 «Витрати» План рахунків	<i>Щодо використання різних класів разунків:</i> - з використанням рахунків класу 8 «Витрати за елементами», - з використанням рахунків класу 9 «Витрати діяльності»; - з одночасним використанням рахунків класу 8 і 9

*Розроблено авторами за аналізом джерел [10; 11].

Таблиця 5

Облікова політика щодо складання фінансової звітності*

Складові облікової політики	Об'єкти обліку	Нормативні акти	Варіантність облікової політика щодо
<i>Облікова політика щодо складання фінансової звітності</i>			
Спосіб складання звіту про рух грошових коштів	Фінансова звітність	НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	<i>Спосіб складання звіту:</i> - прямий; - непрямий
Сегменти діяльності, пріоритетний вид сегмента	Фінансова звітність	П(С)БО 29 «Фінансова звітність за сегментами»	<i>Критеріїв визнання звітних сегментів:</i> - географічні; - виробничі
Складання окремого балансу філіями, відділеннями та іншими окремими підрозділами підприємства	Фінансова звітність	НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність»	<i>Складання окремого балансу:</i> - встановлюється підприємством самостійно
Кількісні критерії та якісні ознаки суттєвості інформації про господарські операції, події та статті фінансової звітності	Активи, капітал, зобов'язання,	Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства	<i>Критеріїв суттєвості:</i> - до 3 % вартості відповідних активів, зобов'язань або власного капіталу; - до 10 % чистого доходу від реалізації або фінансових результатів сегменту чи активів усіх сегментів підприємства; - не більше 5 % вибраної бази щодо інших господарських операцій

*Розроблено авторами за аналізом джерел [10; 11]

Що стосується останньої таблиці, слід надати перелік додаткової інформації про активи, пасиви та господарські процеси підприємства, яка необхідна для потреб управління та цікава потенційному інвестору та яку можна розкрити у складі приміток до річної фінансової звітності.

Досить актуальним для обліково-аналітичної системи підприємства залишається питання встановлення рівня суттєвості, який відповідно до НП(С)БО

1 визначається керівництвом підприємства. При цьому суттєвими вважаються статті які мають значний вплив на показники фінансової звітності, тобто на показники активів, капіталу, зобов'язань та забезпечень і фінансових результатів.

В табл.6 узагальнено кількісні критерії та якісні ознаки суттєвості, які на сьогоднішній день визначено діючим законодавством.

Таблиця 6

Критерії суттєвості в обліку та аудиті*

Вид операції (інформації)	Кількісний критерій суттєвості		Поріг суттєвості за МСФЗ
	Методичні рекомендації Міністерства фінансів від 27.06.2013р. №635	Лист Міністерства фінансів від 29.07.2003 р. № 04230-04108	
<i>Для господарських операцій</i>			
Господарські операції і події, пов'язані зі змінами у складі активів, зобов'язань, власного капіталу	До 3 % вартості відповідних активів, зобов'язань або власного капіталу	5 % вартості відповідних активів, зобов'язань або власного капіталу	3 % – 5 % - для власного капіталу
Відхилення залишкової вартості необоротних активів від їх справедливої вартості	10 % справедливої вартості активу (об'єкта обміну)	10 % відхилення залишкової вартості об'єктів обліку від їх справедливої вартості	0.25 % – 3 % балансової вартості
Інформація про господарські операції та події за доходами і витратами	2 % чистого прибутку підприємства або до 0,2 % суми доходів і витрат	2 % чистого прибутку підприємства	3 – 10 % доходів 0.25 % – 3 % прибутку
Інформація про сегменти	До 10 % чистого доходу від реалізації або фінансових результатів сегменту чи активів усіх сегментів підприємства	10 % величина відповідно чистого доходу від реалізації або фінансових результатів сегмента, або активів усіх сегментів	3 – 10 % для доходів 0.25 % – 3 % прибутку
Інформація про інші господарські операції та події	Не більше 5 % вибраної бази	1-10 % обсяги діяльності	0.25 % – 3 % балансової вартості
<i>Про статті фінансової звітності</i>			
Баланс	До 5 % підсумку балансу або до 15 % вибраної бази	Не встановлено	0.25 % – 3 % прибутку
Звіт про фінансові результати	До 5 % чистого доходу від реалізації продукції або до 25 % фінансового результату від операційної діяльності	Не встановлено	3 – 10 % доходу
Звіт про рух коштів	До 5 % суми чистого руху коштів від операційної діяльності	1-10 % відповідно від операційної, інвестиційної або фінансової діяльності	Не встановлено
Звіт про зміни у власному капіталі	До 5 % розміру власного капіталу підприємства	Не встановлено	3 % – 5 % власного капіталу

*Узагальнено авторами за аналізом джерел [10; 12; 13]

Таблиця показує, що на сьогоднішній день існують неузгодження у визначенні порога суттєвості в обліку та аудиті за різними нормативними актами. При цьому саме правильно встановлені кількісні критерії та якісні ознаки суттєвості облікової інформації можуть забезпечити користувачам достатню деталізацію даних про наслідки господарських операцій та процесів, що здатні суттєво вплинути на прийняття управлінських рішень.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи матеріали проведеного дослідження, зазначимо, що правильний вибір облікової політики в частині оцінки статей балансу надає підприємству можливість:

- забезпечити єдину методологію оцінки активів, капіталу, зобов'язань та фінансового результату тривалий період часу;
- зробити інформацію фінансової звітності зрозумілою та прозорою для користувачів, в т.ч. інвесторів;
- зменшити ймовірність викривлення фінансової інформації стосовно вартості активів, достовірності рівня витрат та фінансових результатів;
- забезпечити достатню деталізацію інформації про фактичні наслідки господарських операцій:
- забезпечити систему внутрішнього контролю достовірною обліковою інформацією;
- забезпечити потреби реалізації корпоративної політики підприємства.

Література

1. Барановська Т.В. Облікова політика підприємства в Україні: теорія і практика: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.04. К., 2005. 21с.
2. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку: підручник для студ. вузів спец. 7.050106 „Облік і аудит”. Житомир: ЖІТІ, 2000. 640 с.
3. Карпушенко М.Ю. Організація обліку: навч. посібник (для студентів економічних спеціальностей, які навчаються за спеціальністю «Облік і аудит»). Х.: ХНАМГ, 2011. 241с.
4. Житний П. Організаційно-методологічні засади формування облікової політики підприємства // Бухгалтерський облік і аудит. 2006. №3. С. 3-10.
5. Сук П. Облікова політика підприємства // Бухгалтерія в сільському господарстві. 2005. № 1. С. 2-4.
6. Глущик С.В., Дияк О.В., Шевчук С.В. Сучасні ділові папери: навч. посіб. для вищ. та серед. спец. навч. закл. 4-те вид., переробл. і доп. К.: Видавництво А.С.К., 2002. 400 с.
7. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України № 996-XIV від 16 липня 1999 р. станом на 03 липня 2018р. / Верховна Рвда України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 10.09.2018)
8. Облікова політика підприємства: навч. посіб. / за ред. Гаврилюка В.М., Жука В.М., Михайлова М.М. Київ: ТОВ «ЮР-АГРО-ВЕСТА», 2007. 326 с.
9. Радченко О.Д., Гироль С.В. Складові облікової політики сільськогосподарських підприємств // Економіка АПК. 2008. № 10. С. 73-77.
10. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства, затв. наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/MF13052>. (дата звернення: 10.07.2018)
10. П(С)БО, рахунки, бухгалтерські консультації Інформаційно-аналітична система Zakon Help: [Веб-сайт]. URL: <https://zakon.help/psbo> (дата звернення: 10.09.2018)
11. Про суттєвість у бухгалтерському обліку і звітності / Міністерство фінансів України. Лист від 29.07.2003 р. № 04230-04108. URL: <https://law.dt-kt.com/lyst-ministerstva-finansiv-ukrayiny/> (дата звернення: 10.07.2018)
12. Принцип суттєвості у фінансовій звітності. Вісник МСФЗ: [Веб-сайт]. URL: http://msfz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/FZ001161 (дата звернення: 10.07.2018)

Стаття надійшла 14.08.2018

Стаття прийнята до друку 28.08.2018

Доступно в мережі Internet 17.10.2018

Иванченко Л.В.

кандидат экономических наук, доцент
кафедра учета и аудита
E-mail: ivanchenkovalarisa@gmail.com

Ткачук Г.А.

кандидат экономических наук, доцент
кафедра учета и аудита
E-mail: talla2007@ukr.net

Скляр Л.Б.

кандидат экономических наук, доцент
кафедра учета и аудита
Одесская национальная академия пищевых технологий
ул. Канатная, 112, г. Одесса, Украина, 65039
E-mail: sklyarlarisa17@gmail.com

ПРОБЛЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ ОБЯЗАТЕЛЬНЫХ СОСТАВЛЯЮЩИХ УЧЕТНОЙ ПОЛИТИКИ ПРЕДПРИЯТИЯ

В данной статье проведен анализ нормативно-методического обеспечения организации бухгалтерского учета и контроля на предприятии, систематизирована информация о задачах, структуре и содержании учетной политики предприятий пищевой промышленности. Расширен перечень факторов, которые влияют на выбор учетной политики.

Авторами классифицированы пять обязательных разделов учетной политики в зависимости от заданий внутривозвратного контроля в системе корпоративного управления (обеспечения достоверности оценки активов, капитала и обязательств; определения финансового результата; контроль уровня расходов; эффективность организации бухгалтерского учета и обеспечения достоверности отчетной информации).

Проведен анализ содержания составляющих компонентов каждого обязательного раздела учетной политики. На основании анализа его результатов авторами предложено ввести дополнительные

ные компоненты, которые отражают особенности оценки учетных статей на предприятиях пищевых отраслей производства.

Поскольку требованиями действующего законодательства предусмотрено включать в приказ об учетной политике только те положения, которые предоставляют возможность выбора из нескольких вариантов, в данной статье авторами собрана и систематизирована информация о вариантности учетной политики по отдельным составляющим компонентам.

К каждому разделу учетной политики приведены соответствующие объекты учета, сделана ссылка на нормативный акт (стандарт бухгалтерского учета) и варианты выбора методики оценки.

В представленной статье исследована вариантность выбора количественных критериев, которые характеризуют существенность учетной информации. Авторы обращают внимание пользователей информации на несогласованность положений различных нормативных актов по вопросам в определении порога существенности в учете и аудите.

Сделаны выводы о влиянии грамотного выбора учетной политики предприятия на достоверность, достаточность и прозрачность финансовой отчетности.

Ключевые слова: учетная политика, бухгалтерский учет, существенность, критерии существенности, контроль, корпоративная политика.

Ivanchenkova L.

Ph.D., Associate Professor
Department of Accounting and Auditing
E-mail: ivanchenkovalarisa@gmail.com

Tkachuk G.

Ph.D., Associate Professor
Department of Accounting and Auditing
E-mail: talla2007@ukr.net

Sklyar L.

Ph.D., Associate Professor
Department of Accounting and Auditing
Odessa National Academy of Food Technologies
Kanatna str., 112, Odesa, Ukraine, 65039
E-mail: sklyarlarisa17@gmail.com

THE PROBLEMS OF FORMING THE OBLIGATORY COMPONENTS OF ACCOUNTING POLICY OF THE ENTERPRISE

This article analyzes the regulatory and methodological support of the organization of accounting and control at the enterprise, information on the tasks the structure and content of the accounting policies of enterprises of food industry has been systematized. The list of factors that influence the choice of accounting policies has been expanded.

The authors classified five mandatory sections of the accounting policy, depending on the tasks of internal control in the corporate governance system.. (ensuring the reliability of the valuation of assets, capital and liabilities; determining the financial result; controlling the level of expenditures; effective organization of accounting and ensuring the reliability of reporting information).

The analysis of the content of the components (articles) of each mandatory section of the accounting policy has been carried out. On the basis of its results, the authors proposed to introduce additional components that reflect the features of the evaluation of accounting articles the enterprises of the food production industries.

Since the requirements of the current legislation provide for the inclusion in the order on accounting policy only those provisions that provide an opportunity to choose from several options, in this article the authors collected and systematized information about the variation of the accounting policy for the individual components.

For each section of the accounting policy, relevant accounting objects have been given, reference has been made to the regulatory act (accounting standard) and options for the selection of the valuation technique.

In the presented article, the variation of the choice of quantitative criteria that characterize the materiality of accounting information has been investigated. The authors draw the attention of information users to

the inconsistency of the provisions of various regulatory acts on the issues in determining the materiality threshold in accounting and auditing.

The conclusions have been made about the impact of the competent choice of the accounting policy of the enterprise on the accuracy, sufficiency and transparency of financial statements.

Keywords: accounting policy, accounting, materiality, materiality criteria, control, corporate policy.

References

1. Baranovska, T. V. (2005). *Oblikova polityka pidpryemstva v Ukraini: Teoriia i praktyka: Avtoref. dys. kand. ekon. nauk: 08.06.04*. Kyiv.
2. Butynets, F. F. (2000). *Teoriia bukhhalterskoho obliku*. Zhytomyr: ZhITI.
3. Karpushenko, M. Yu. (2011). *Orhanizatsiia obliku*. Kh.: KhNAMH.
4. Zhytnyi, P. (2006). Orhanizatsiino-metodolohichni zasady formuvannia oblikovoi polityky pidpryemstva. *Bukhhalterskyi Oblik I Audyt*, (3), 3-10.
5. Suk, P. (2005). Oblikova polityka pidpryemstva. *Bukhhalteriia v Silskomu Hospodarstvi*, (1), 2-4.
6. Hlushchuk, S. V., Dyiak, O. V., & Shevchuk, S. V. (2002). *Suchasni dilovi papery* (4th ed.). Kyiv: Vydavnytstvo A.S.K.
7. Pro bukhhalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini. Zakon Ukrainy № 996-XIV vid 16 lypnia 1999 r. stanom na 03 lypnia 2018r. (2018). Retrieved July 10, 2018, from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
8. Havryliuk, V. M., Zhuk, V. M., & Mykhailov, M. M. (Eds.). (2007). *Oblikova polityka pidpryemstva*. Kyiv: TOV «IuR-AHRO-VESTA».
9. Radchenko, O. D., & Hyrol, S. V. (2008). Skladovi oblikovoi polityky silskohospodarskykh pidpryemstv. *Ekonomika APK*, (10), 73-77.
10. Metodychni rekomendatsii shchodo oblikovoi polityky pidpryemstva, zatv. nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy vid 27.06.2013 r. № 635. (2013). Retrieved July 10, 2018, from <https://ips.ligazakon.net/document/view/MF13052>
11. P(S)BO, rakhunky, bukhhalterski konsultatsii Informatiino-analitychna systema Zakon Help. (2018). Retrieved August 10, 2018, from <https://zakon.help/psbo>
12. Pro suttievist u bukhhalterskomu obliku i zvitnost. Lyst vid 29.07.2003 r. № 04230-04108. (2003). Retrieved September 10, 2018, from <https://law.dt-kt.com/lyst-ministerstva-finansiv-ukrayiny/>
13. Pryntsyp suttievosti u finansovii zvitnosti. Visnyk MSFZ. (2017). Retrieved July 10, 2018, from http://msfz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/FZ001161

Received 14 August 2018

Approved 28 August 2018

Available in Internet 17.10.2018

Цитування згідно ДСТУ 8302:2015

Іванченкова Л.В., Ткачук Г.О., Скляр Л.Б. Проблеми формування обов'язкових компонентів облікової політики підприємства // Економіка харчової промисловості. 2018. Т. 10, Вип. 3. С. 73-82; doi: 10.15673/fe.v10i3.1064

Cite as APA style citation

Ivanchenkova, L., Tkachuk, G., & Sklyar, L. (2018). The problems of forming the obligatory components of accounting policy of the enterprise. *Food Industry Economics*, 10(3), 73-82; doi: 10.15673/fe.v10i3.1064